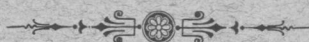

Leto XXV.

Številka 4.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“

1909.

VSEBINA.

1. <i>Dr. Fr. Mohorič</i> : O dopustnosti in pravočasnosti razodetne prisege (§ 47 izvrš. r.)	97
2. <i>Štefan Lapajne</i> : Važne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906. X. Občinski red	108
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo. a) Sodna poravnava, s katero se zaupnikom prepusti tehnična izvršitev sicer določene meje, ni pogodba v zmislu §-ov 1391 o. d. z. in 577 c. pr. r. — K osnovi lastninske tožbe glede na napačno izvršitev takšne poravnave	115
b) Odpoved jamčevanju (§ 929 o. drž. zak.) ob sebi ni tudi odpoved odškodovanju zavoljo prikratbe čez polovico (§ 934 o. drž. zak.)	118
c) Ničnostni razlog po §-u 477 št. 2 c. pr. r.; ponovitev že sprejetih dokazov pred novim senatom po zmislu §-a 412 c. pr. r.; načelo neposrednosti	119
d) Ravnopravnost slovenščine pri koroški odvetniški zbornici in uporaba §-a 30 odv. r.	122
4. Kazensko pravo. Kakšen mora biti popravek po §-u 19 tisk. zak.?	124
5. Razne vesti	127

O dopustnosti in pravočasnosti razodetne prisege (§ 47 izvrš. r.).

Piše dr. Fr. Mohorič.

III.

O vprašanju, do kdaj je dopustno predlagati izvršilno razodetno prisego — nima zakon, kakor smo že rekli, nobenega določila. Neomejena časovna dopustnost te prisege pa tudi ni in ne more biti v soglasju z načeli izvršilnega zakona.

Treba bode torej iskati razloga za časovno mejo pred vsem iz stvarnosti razodetne prisege same.

Institucijo razodetne prisege same nahajamo predvsem v civilnem pravu (§-a 823, 1012 o. d. z.) in v členu XLII. uv. zak. k c. pr. redu. Pa tudi tukaj ni izrečena časovna meja. Veljavne morajo biti torej v tem oziru samo določbe o zastaranju zasebnopravnih obligacij (§ 1479 i. dr. o. d. z.). Do te prisege vodi le pot in sredstvo tožbe.

Netožbenim potom je dolžan priseči razodetno prisego kridar v zmyslu §-ov 66, 97 kk. r. Tukaj se iz stvarnih odnosajev lahko reče, da je razodetna prisega dopustna ves čas tekočega konkurza, kajti po §-u 98 kk. r. ima po volitvi upniškega odbora samo odbor ali pa upništvo (§ 144 kk. r.) pravico, predlagati zapor zoper kridarja. Zapor pa je možno predlagati zaradi dejstva, ker se kridar prisege brani. In ker po §-u 97 kk. r. predlog na razodetno prisego ni obligatoren, ni dvoma, da ga lahko stavi po volilnem naroku odbor ali upništvo.

Pa tudi po (navidezno) končanem konkurzu se lahko najde kridarjevo premoženje (prej morda prikrito); in ker je po §-u 190 kk. r. s to imovino ravnati, kakor s prvotno konkurzno imovino, je tudi v tem dodatnem konkurznem postopanju možno predlagati razodetno prisego, če se to ni zgodilo že poprej.

Za naše vprašanje je drugi slučaj razodetne prisege po §-u 66 kk. r. posebno zanimiv zato, ker mu je predpogoj brezuspešnost predlaganega konkurza, kakor v §-u 47 izvrš. r. brezuspešnost izvršbe. Tudi v tem slučaju zakon ne veže razodetne prisege na gotov čas. Dvomiti pa je, da bi sodišča ugodila takemu predlogu po več letih, odkar se je stavil in odklonil predlog na dovolitev konkurznega postopanja. Gotovo se takemu »staremu« predlogu ne ustreže, če je bivši kridar v teku časa prišel že v novi konkurz.

Dejanska praksa kaže, da je v konkurzu predlagana razodetna prisega dopustna le, dokler se konkurz pravomočno ne dožene. Pri odklonitvi predlaganega konkurza zbok nedostalega premoženja pa je predlagati razodetno prisego primeroma kmalu, dokler je stvar še aktualna, to pa je seveda »quaestio facti« — osobito glede na uspehe kaz. postopanja po §-u 486 k. z. i. t. d.¹⁾

Iz stvarnih odnošajev se da torej v konkurznem postopanju najti vsaj nekoliko merilo za časovno omejitev razodetne prisege. Seveda, če je potekel čas zastaranja dotične terjatve, se sploh neha pravni vir in povod za predlaganje razodetne prisege.

Že te navedbe nam dajejo slutiti, da tudi v izvršilnem postopanju morajo biti ali se morajo najti neke časovne meje za dopustnost razodetne prisege.

Ker je oprava enkrat dovoljene izvršbe uradna, zato se mora izvršba začeti in razvijati brez zamude in brez zavlačevanja. V ta namen je zakon pri nekaterih slučajih določil rokove (za upravnikove račune §-a 115 in 116, za dražbene pogoje § 145, za dražbe in prodaje §-a 169, 273 izvrš. reda.). In kjer je zakon pustil vpliv na tok izvršbe izvršitelju, zahteva od njega redno nadaljevanje izvršbe pod prekluzijo (§-a 256 odst. 2, 145).

Ker je ena izmed glavnih zahtev izvršilnega reda ta, da se izvršba nemudoma opravi in redno izvede, zato bi brezmejna dopustnost prisege bila očitno protivna temu zakonovemu načelu.

Sedaj je vprašanje, kako stališče med posameznimi izvršbami zavzema razodetna prisega po §-u 47 izvrš. reda?

¹⁾ Predlog na prisego v zmyslu §-a 66 kk. r. je čin rednega nadaljevanja konkurznega postopanja in ga je staviti v rednem času.

Nekateri jo smatrajo za poseben način izvršbe, drugi ji svojstvo posebne izvršbe odrekajo.

Navadno imajo posamezne izvršbe nalogo seči na posebno premoženje izvršenca: premičninska izvršba na premičnine; terjatvena na terjatve; zopet druga na nepremičnine; in z izvršbami na nepremičnine zopet naj se doseže na razni način plačilo, tako z dražbo, upravo, prisilno zastavno pravico.

Izvršilna razodetna prisega je omejena samo na dve vrsti naslovov: na izročbo ali dajatev premičnin, ali na naslov zaradi denarnih terjatev. To izvršilno sredstvo ima spraviti na dan: v prvem slučaju izvršitelju pristoječe premičnine; v drugem slučaju pa sploh vso izvršenčevo imovino, na katero bi se potem moglo seči.

Izvršilna razodetna prisega je torej predvsem nekako zavarovalno sredstvo za izvršitelja, da mu izvršbeno imetje izvršenca ne ostane prikrito. Pravzaprav bi imel že rubež zaseči izvršenčevo imetje tako, da se ne more več odtujiti izvršitelju. Rubež pa doseže svoj zavarovalni smoter samo tedaj, če se je izvršenčevo imetje zares tudi dobilo in zarubilo. Če se pa izvršenčevega imetja pri rubežu ni dobilo, odreče zavarovalna moč rubeža in je treba izvršitelju daljnega zavarovalnega sredstva, da se razkrije izvršenčeva imovina.

Knjiga in praksa priznavata, da je že varnostna izvršba (§ 370) prava izvršba. Saj je samo pravno pogojna, »sub conditione iuris« — da izvršilni naslov postane pravomočen, ali ob pravomočnem izvršilnem naslovu, da pravno pogojna dajatev res tudi dospe v plačilo, ali pri zopetnem rubežu za otroško prehrano, da otrok doživi dotične obroke (§ 372 izvrš. r.).

Ta razlog zavarovanja je torej obenem razlog za svojstvo prave izvršbe pri izvršilni razodetni prisegi §-a 47.

Na drugi strani pa je zopet reči, da se izvršba s predlagano izvršilno prisego — zopet nadaljuje, in je torej izvršba po §-u 47 tudi sredstvo za nadaljevanje izvršbe. In če se s tem sredstvom res razkrije izvršenčevo, izvršbi pristopno premoženje, se ga lahko zaseže z novo izvršbo, z rubežem, dražbo i. t. d.: in je torej le-ta izvršba člen v verigi cele, do končnega izvršilnega uspeha vodeče izvršbe, ali, bolje, cele skupine predlaganih izvršeb.

Brez sredstva izvršilne razodetne prisege bi bil konec vsake brezuspešne izvršbe, in bi se torej izvršba ne mogla nadaljevati redno.

Redno nadaljevanje izvršbe pa je v zmislu zakona tedaj, če se predlagajo in izvedejo vsa na razpolago dana zakonita izvršilna sredstva, vse stopnje kake na stopnje razdeljene izvršbe, ali cela skupina več različnih, organično združljivih izvršeb.

Vrsto posameznih izvršilnih korakov je zakon pri vsaki posebni izvršbi v posebnem delu uredil. Pred prodajo je rubež premičnin, pred preodkazom terjatve je rubež terjatve obligatoren.

Tudi prisega po §-u 47 l. c. ni samostojen izvršbeni čin, nego odvisna je od druge izvršbe, ali vsaj od dela kake druge izvršbe, katera pa je ostala brezuspešna. Njena posebnost je tudi ta, da mora biti pred njo druga izvršba brez uspeha; njena posebnost je torej subsidiarnost.

Toda odvisnost kakega izvršilnega čina od poprejšnjega drugega čina nahajamo tudi pri raznih drugih izvršbah, kakor se je pravkar opozarjalo. Ta medsebojna odvisnost posameznih izvršbenih korakov pa zopet ni taka, da bi poznejšnji moral priti, marveč poznejši tudi lahko izostane. Tudi po brezuspešnem rubežu ali drugi izvršbi prisega po §-u 47 ni obligatorna, marveč lahko izostane.

Najmanj bi torej mogla in morala biti izvršba po §-u 47 izvrš. r. kak izvršilni korak; — izvršilno sredstvo je brez dvoma.

Izvršbo z razodetno prisego je postavil zakon v občni, a ne v posebni del. Ali je s tem hotel reči, da ta izvršba ni poseben izvršilni korak, ampak posebna izvršba, ali pa jo je postavil v občni del zato, ker se uporablja pri več izvršbah? Toda tudi rubež je lasten več izvršbam, in vendar ni postavljen v občni del.

Organično se torej izvršba z razodetno prisego ne da označiti za korak ali stopnjo kake posebne izvršbe.

Izvršbe so navadno pozitivni izvršbeni čini, gredo neposredno zoper premoženje ali pravice izvršenčeve. Tudi izvršba v doseg dejanj (storitev) zahteva od izvršenca konkretno dejanje ali delo, telesno ali duševno; vendar je to delo že izrečeno in ukazano neposredno v izvršilnem naslovu, v judikatni obligaciji.

Semkaj spada tudi ona razodetna prisega, ki jo ima izvršenec priseči vsled rzsodbe ali po kateri mora sodedič napovedati zapustnikovo premoženje (člen XXX uv. zak. k c. pr. r.).

Izvršba z razodetno prisego po §-u 47 pa ni izrečena v izvršilnem naslovu, marveč nastane izvršilni naslov zanjo šele tekom izvršbe same.

Izvršilni red pozna več takih tekom izvršilnega postopanja izdanih sklepov, ki jim pristoja svojstvo in moč izvršilnega naslova. Zaradi tega pa je tudi treba, da so ti sklepi pravomočni, kakor mora vsak izvršilni naslov biti pravomočen, predno je sposoben za izvršbo. Naravno da ima torej v takih slučajih rekurz suspenziven uspeh, razun po §-u 67 izvr. r. (§ 47 odst. 4 izvr. r.).

Take izvršbene sklepe, ki imajo svojstvo in moč izvršilnega naslova, nahajamo:

- a) v §-u 118 odst. 2, ko se upravniku naloži povračilo (uradna izvršba);
- b) v §-ih 155 odst. 2, 278, kjer je s sklepom določiti odškodnino zoper mudnega izdražitelja (§ 204 zoper mudnega prevzemnika);
- c) § 157 zoper izdražitelja na povrnitev pridobljenih pridelkov in dohodkov;
- d) § 168 zoper navajatelja vedoma neresničnih dejstev pri ugotovitvi bremenskega stanu;
- e) § 235 zoper izdražitelja zaradi dopolnitve izkupila.
- f) § 394 zaradi odškodnine vsled neutemeljene začasne odredbe.

Enak izvršilni naslov je sklep na položitev razodetne prisega po §-u 47 izvrš. r. (obrazec 101). V takih slučajih se sicer nalaga zavezancu plačilo odškodnine (izpadka, stroškov itd.) v 14 dneh.¹⁾ Pri razodetni prisegi je stvar malo drugačna. Storititi jo je samo pri sodišču, zato se v tem slučaju izvršencu nalaga, da mora priseči pri sodišču ob odrejenem naroku. V drugih sklepih se določi zavezancu paricijski rok, in če ta poteče brez uspeha, je na predlog dovoliti izvršbo v zavezančevo premoženje ali z

¹⁾ Primerjaj obrazec 125 (98); 124 (97); 248 (8 dni); 250 sodni rok; enako 253, 254, 256, 257.

zaporom. Pri sklepu na razodetno prisego nadomestuje paricijski rok čas od izdatka sklepa do naroka. Po §-u 47 odst. 4 pa se more ta narok vršiti šele po pravomočnosti sklepa. Če izvršenec ne pride ali se pri naroku brani prisega, nastopi na predlog izvršba z zaporom, kakor v §-u 354, 355 izvr. r.

Kakor je torej izvršba z globo ali zaporom posebna vrsta izvršbe, tako je tudi izvršba po §-u 47 (četudi ne absolutno, pa vendar relativno) samostojna, posebna vrsta izvršbe, a ne samo izvršbena stopnja. Ker nedvomno izvršilno sredstvo, more biti samo ali stopnja kake izvršbe ali pa samostojna izvršba. Izvršba po §-u 47 ib. spada med one izvršbe, ki gredo — ne naravnost v premoženje, ampak zoper izvršenčevo osebo, kakor sta poleg te izvršbe še izvršba z globo in zaporom (§ 354 l. c.). In če izvršenec k naroku za razodetno prisego ne pride ali se prisega brani, nastopi na predlog proti njemu zopet daljna izvršba zoper njegovo osebo, izvršba z zaporom.

Izvršba na razodetno prisego po §-u 47 ib. je torej slična izvršbi, ki gre zoper izvršenca v dosego izvršenčevega, nenadomestnega dejanja po §-u 354. Ako gre prvotni izvršilni naslov na razodetno prisego (§-a 823, 1012 o. d. z., čl. XLII uv. zak. k c. pr. r.) je ta razodetna prisega sama — nenadomestno dejanje. V §-u 47 l. c. se je iz takega nenadomestnega dejanja ustanovila posebna samostojna, četudi samo subsidiarna izvršba, prisilno izvršbeno sredstvo, kakor globa in zapor.

Dejansko moti popolno sličnost med izvršbo po §-u 47 in izvršbo z zaporom (ter globo) samo dejstvo, da se v slučaju §-a 354 izvrš. r. (obr. 253, 254) določi izvršencu nov paricijski rok za opravo kakega dejanja, v slučaju §-a 47 pa narok. Toda tudi v slučajih §-a 354 se lahko naloži izvršencu storitev ob gotovem času (nastop opernega pevca, igralca ta in ta dan).

Pa tudi v slučaju §-a 47 je možna delitev. Obrazec 131 ima dva dela, dva sklepa. V prvem se ukazuje izvršencu izpolnitev imovinskega spiska in priseganje, v drugem se odreja narok. Stvarno je možno izdati prvi in drugi del kakor samostojna sklepa. Prvi del je potem samo izvršilni naslov za prisego, drugi del odreja prisežni narok na podlagi pravomočnega prvega sklepa. Samo zaradi dejstva, da je izvršenca poprej zaslišati, in da bo

izvršenec navadno vložil, če že namerava, rekurz takoj, ali se bo dalo iz njegove izjave sklepati na vložitev ali opustitev rekurza, je možna takojšnja odreditev naroka v zmislu obrazca 101. Če bi pa izvršenec vložil rekurz vkljub odrejenemu naroku, je narok preklicati zaradi odločilne moči rekurza.

Na videz je temu položaju po §-u 47 enak položaj tudi v slučaju §-a 169, 266 izvrš. r., kjer se tudi odredi narok za dražbo premičnine ali nepremičnine pred pravomočnostjo dovolilnega sklepa. Toda v slučaju §-a 169 gre za del, čin enotne izvršbe, v §-u 266 za drugi korak izvršbe, predno je prvi pravomočen; v slučaju §-a 47 pa gre za edini izvršbeni čin ne samo enotne, ampak tudi nerazdelne izvršbe.

Iz vsega navedenega torej izhaja:

Prisega po §-u 47 l. c. je na vsak način izvršilno sredstvo. Neumann jo imenuje subsidiarno izvršilno sredstvo. (Komentar str. 220.) Zopet pa ni samo izvršilni čin v teku enotne izvršbe kakor n. pr. cenitev pri prisilni dražbi premičnin ali nepremičnin. Nadalje ni posamezen izvršilni korak posebne izvršbe. Izključeno je, da bi bil izvršilni korak premičninske izvršbe, ki ima samo dva izvršilna koraka; rubež (s cenitvijo in hrambo) in prodajo (s cenitvijo).

Prisega po §-u 47 l. c. mora biti torej zgolj samostojna, če tudi od prejšnje brezuspešne stvarne izvršbe odvisna izvršba, ki gre zoper izvršenčevo osebo, torej vsaj relativno samostojna. Ona je posreduvalna izvršba za premenitev, oziroma prehod izvršbe zaradi denarnih terjatev v izvršbo zoper osebo izvršenca.¹⁾

Po izkazu, da je izvršba z razodetno prisego zares prava izvršba, in dalje po izkazu, da je ta izvršba sredstvo za zavarovanje uspešne izvršbe zoper izvršenčevo premoženje in naposled sredstvo za redno nadaljevanje izvršbe, je torej tudi izkazano, da dopustnost izvršilne razodetne prisega ne more biti časovno

¹⁾ Primerjaj v tem zmislu tudi Neumannov System, stran 83 brez podrobnega razločevanja. — Nepravilno enači Fürst zaradi naroka in pravomočnosti prisego po §-u 47 slučajem §-ov 169, 266 izvrš. r., kjer mora dovolitev dražbe biti pravomočna pred dražbenim narokom.

brezmejna, nego mora biti časovno omejena, kakor vsaka druga izvršba. In ker te meje v zakonu niso določene izrečno, treba jih je poiskati iz stvarnosti in smotrenosti izvršbe in iz glavnih izvršilnih načel, v katerih se nahajajo — latentno.

V zasebnem (materijalnem) državljanskem pravu smo našli latentne meje razodetni prisegi v temeljnih načelih zasebnega prava, v določbah zastaranja. V konkurznem postopanju smo jih našli tekom konkurza, — do končanja konkurza. In tudi v izvršilnem postopanju jih moramo najti, — to so stvarne meje izvršbe.

Za časovno mejo izvršilne razodetne prisege nam bo, kakor pri konkurzu, predvsem ozirati se na končavanje izvršbe in na posebne določbe izvršilnega reda glede tega postopanja.

Končavanje izvršbe je po §-u 74 odst. 2 izvrš. r. dvojno, — je ustavitev ali dognatev izvršbe. Ker pa je mogoče, da izvršitelj izvršbe niti ne ustavi, niti ne dožene, ampak jo pusti sredi toka,¹⁾ morajo za take slučaje biti v zakonu posebna določila.

Izvršilni red je res v več slučajih ustanovil izvršbeno prekluzijo za malomarnega izvršitelja, in mu, ako redno ne nadaljuje izvršbe, prestrigel vsak korak naprej ali mu celo razveljavil dosedanje izvršbo.

Za končavanje izvršbe ima novi izvrš. red dve jako rigorozni določbi. Predvsem je opozarjati na § 74 odst. 2, glasom katerega ugasne pravica do povračila ne že pravomočno prisojenih izvršilnih stroškov, ako se ne zahteva njih sodna odmera najpozneje v enem mesecu po dognani ali ustavljeni izvršbi. Iz tega določila je razvidno, da je vsako izvršbo ali ustaviti ali dognati, sicer bi se ne mogel najti začetek rokú po §-u 74 odst. 2, in da torej tudi pravica do razodetne prisege po §-u 47 ne more trajati neomejeno.

Drugo važno določbo nahajamo v §-u 256 odst. 2 izvrš. r., glasom katere ugasne z rubežem dobljena zastavna pravica (in žnjo cela izvršba), ako se ne predlaga prodaje v enem letu po dnevu opravljenega rubeža, in ako se prodajno postopanje redno ne nadaljuje. Tukaj torej pozitivno pridobljena izvršilna pravica neha tekom enega leta — ob uspešni izvršbi.

¹⁾ Pri neenotni, iz več korakov sestoeči izvršbi.

Zakon ne trpi, da bi po izvršbi nastala izvršenčeva stiska postala trajna; izvršba se mora vršiti in končati redno, ali pa je ne bodi.¹⁾ Če bi pa po brezuspešni izvršbi izvršitelj mogel časovno neomejeno predlagati razodetno prisego, bi tako izvršenčeva stiska postala trajna. Vsaka izvršba mora imeti pozitiven ali negativen uspeh; od tega uspeha je odvisno, kako dolgo naj izvršba traja. Če pa ugasnejo po izvršbi pridobljene pravice že ob uspešni, pozitivni izvršbi tekom enega leta (§ 256 odst. 2), pač ni misliti, da v tem roku ne bi ugasnile tudi pravice, ki imajo svoj predpogoj v dognanem negativnem uspehu izvršbe, iz katerega izhaja predvsem pravica do razodetne prisega.

In ni dvoma, da je enoletni rok §-a 256 odst. 2 obenem tudi časovna meja za dopustnost predloga po §-u 47 odst. 1 in 2 izvrš. r.

Zakon z določbo §-a 256 odst. 2 pred vsem uvaža dejstvo sedanjega naglega prometa. V kratkem času se razmere izvršenca lahko spremenijo. Tekom enega leta si lahko pridobi poprej brezposelni izvršenec kako delo, kako službo; tekom enega leta živina vzraste, spremeni svojo ceno, in prejšnja, podlago dajoča cena je sedaj krivična. Po izvršbi so gospodarske moči izvršenca vezane in se mu godi s to trajno vezanostjo za pridobivanje občutljiva, nepovračna škoda. Vse te neprilike je zakon odstranil z določbo §-a 256 odst. 2: doba izvršenčevega trpičenja se je s tem nehala.

Da razodetna prisega sega še občutljivejše v gospodarske in osebne, osobito moralne odnose, je jasno. Ta izvršba gre naravnost zoper osebo izvršenca. Osobito ostane rubež bolj zasebna, skrita zadeva, razodetna prisega pa je predmet občne²⁾ javnosti.

Vsaka začeta izvršba se more pravično in umestno vršiti in dognati samo ob neizpremenjenih razmerah, »rebus sic stantibus«. Za premembo razmer pa zadošča po zakonu, in sicer ne samo po §-u 256 odst. 2, ampak tudi glede tega, ali naj se vzame za podlago prejšnja cenitev (§ 142), rok enega

¹⁾ Nehavanje izvršbe z obrazci 160b, 99a torej ni umestno, tem manj ker ostanejo nerešeni obstoječi predlogi (na hrambo, prodajo itd.).

²⁾ Se razglasi na sodni deski ali po časnikih, razprava je javna.

leta. V tem roku se tudi lahko reče, da je razodetna prisega še za zadevo aktualna, a preko te meje se ne bode smela dopustiti.

V praksi se je predlagala izvršba z rubežem in prodajo premožnin dne 17. maja 1901, rubež se je brez uspeha opravil dne 24. maja 1901; izvršitelj je bil o tem obveščen dne 8. junija 1901, a šele 7. julija 1907, torej čez več nego 6 let je predlagal razodetno prisego zoper izvršenca v zmislu §-a 47 izvrš. r. Okrajno sodišče v O. je s sklepom 7. julija 1907 ta predlog zaradi zakasnelosti odklonilo: »ker se ima tak predlog staviti glede na razmere slučaja v omejenem času (§ 49 izvrš. r.); meja za tak čas je v zakonu na več mestih navedena (§§ 142, 256 ib.) z enim letom, in mora tudi tukaj biti merodajna, računši od obvestila o zadnji brezuspešni opravi izvršbe; sicer pa je izvršitelju prosto začeti novo izvršbo in predpogoje za razodetno prisego ustanoviti znova.« — Rekurz se proti tej odločbi ni vložil.

Pri rešitvi našega vprašanja še lahko pride ena določba izvrš. reda v poštev, namreč § 74 odst. 2., da je končne izvršilne stroške predlagati v odmero tekom enega meseca po ustavljenj ali dognani izvršbi. Ali bi torej bilo predlagati razodetno prisego že tekom istega roka?

V knjigi in praksi se naše vprašanje sploh ni razpravljalo. Praksa tega mesečnega roku gotovo ne bo priznala merodajnim. Kaj bi moglo govoriti za ta rok? V §-u 74 odst. 2 gre za končno odmero stroškov. Stvarno je ta odmera stroškov pač zadnji čin izvršbe in za tem činom ne sme biti več — iste izvršbe. Ker so se po ustavitvi ali dognatvi izvršbe razveljavili vsi izvršbeni čini, zato more izterjava teh stroškov biti predmet samo nove izvršbe. Če je pa končna odmera stroškov najzadnji čin izvršbe, ne more biti izvršba po §-u 47 zopetni čin izvršbe.

Ob ustavitvi bi prišla v poštev samo slučaja §-a 39 št. 8 in §-a 129 i. f. izvrš. reda. Tu bi bila časovna meja za predlaganje razodetne prisega lahko krajša kakor eno leto po brezuspešni izvršbi, če bi se ustavitev — osobito v slučaju §-a 129 i. f. izrekla takoj. Ob dognatvi izvršbe bi prišel ta rok v poštev osobito pri razdelitvi izkupila (§§ 212 in 286), če bi se šele tukaj pokazal izpadek.

§ 256 izvrš. r. ustanavlja zakonito dognatev izvršbe. Odmera stroškov se v tem slučaju lahko vrši tekom enega meseca v

zmislu §-a 74 odst. 2 izvrš. r. še pozneje. Vendar gre tukaj za uspešno, a ne brezuspešno izvršbo, in ta slučaj torej za razodetno prisego nima pomena. Omejitev razodetne prisege na mesečni rok §-a 74 odst. 2 pa nasproti roku po §-u 256 ne more obveljati, ker ta § pusti trajati izvršbene čine — pozitivni uspeh izvršbe — celo leto po opravi, in ni razloga za drugo časovno omejitev pri negativni izvršbi; dalje ker je s priseganjem pri prisežnem naroku tekoča izvršba lahko končno dognana, če je prisega potrdila brezmetje izvršenca, in je od te dobe šteti mesečni rok za odmero stroškov v zmislu §-a 74 odst. 2.

Formalno se tudi proti omejitelnemu enoletnemu roku v praksi lahko navajata dve dejstvi. Izvršba po §-u 47 ni v formalnem oziru taka izvršba, da bi se za njo ustanovilo v E-registru posebni slučaj, posebno tekoče število. Opazka pri izvršilnem obrazcu 104 marveč veleva, da se zapisnik o priseženi razodetni prisegi brez daljne rešitve priloži prejšnjemu izvršilnemu aktu.¹⁾ Nadalje je pravosodno ministrstvo z naredbo 28. junija 1902 št. 28 odredilo poseben seznam za razodetne prisege (prisežno knjigo).

Toda prva formalnost stvarnega položaja nič ne predrugačuje. Izvršba po §-u 47 pač ni samostojna, ampak odvisna od brezuspešnosti druge izvršbe, za njo pride lahko zopet nadaljevanje prvotne izvršbe, zato spada k prvotnemu aktu. Nikakor pa ni misliti, da bi bilo umestno, tak prisežni zapisnik čez 29 let prilagati prvotnemu aktu. Ravno tu se zopet pokaže, da je neomejenost razodetne prisege po §-u 47 izvršilnemu postopanju in poslovanju protivna, in da je po daljšem presledku treba nove ustanovitve predpogojev za to razodetno prisego z novo izvršbo v izvršenčevo premoženje. — Kar se tiče navedene prisežne knjige, pa je ta ustanovljena očitvidno v zaščito izvršenca, da se zabranijo večkratne izvršenčeve prisege, kadar je že enkrat prisegel. Ta seznam toraj enoletni dopustnosti razodetne prisege ne nasprotuje.

(O nekaterih drugih posebnih vprašanjih glede te razodetne prisege kasneje še poseben članek!)

¹⁾ Nasprotno Neumann v koment. str. 232 zahteva rešitve s sklepom, da se je prisega prisegla, ker ta sklep služi izvršencu za izkaz.

Važne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906.

Izbral in priredil **Štefan Lapajne**, c. kr. okrajni glavar v p.

X. Občinski red.

(Dalje.)

60. Domovinski list je izdati v oni obliki, katera je predpisana za obvezne listine napram tretjim osebam. (O. 15. marca št. 981 Z. XVII. št. 7144.)

Občina M. se je pritožila proti namestništvu v B, ker ji je bilo ukazano, da mora izdani domovinski list podpisati poleg župana še eden občinskih svetovalcev.

Upravno sodišče pa ni ugodilo pritožbi iz nastopnih razlogov:

V zmislu §-a 32 zakona z dne 3. decembra 1863, št. 105 d. z. je domovnica listina, s katero se potrjuje, da ima dotična oseba v občini domovinsko pravico. Dasi zakon izrecno določa, da domovnica ne utemeljuje domovinske pravice, ampak samo posvedočuje že pridobljeno domovinsko pravico, predpisuje vendar obliko, veljavno za listine, ki občino obvezujejo, kajti § 33 domovinskega zakona določuje v zakonu predpisani obrazec, na katerem je več podpisov od strani občine predpisanih in na katerega je pritisniti občinski pečat.

Pristavek na obrazcu »slede podpisi« in zahteva občinskega pečata jasno kažeta, da je domovnica na vsak način pravno-obvezna listina, katero je izdati v predpisani obliki.

V pritožbi občine M. navedeni razloček med domovnicami, ki ustanove domovinsko pravico, in med onimi, katere domovinsko pravico le potrjujejo, pa nima v zakonu nobene podlage, kajti predpogoj za izdajo vsake domovnice je, da si je dotična oseba na zakonit način (po rojstvu, zakonski zvezi, javni službi ali vsprejemu v občinsko zvezo) pridobila domovinsko pravico.

Domovnica je torej napram občini obvezna listina in mora imeti obliko, katera ima polno dokazilno moč; vsled tega je pa tudi vsakdor upravičen zahtevati tako dokazilno listino in jo je občina obvezana izdati v predpisani obliki, namreč s podpisom

župana ali namestnika in enega občinskega svetovalca, ter opremljeno z občinskim pečatom.

61. Občinska tehtnica je javna naprava, ter morajo k stroškom vsi davkoplačevalci prispevati. (O. 14. decembra 1893 št. 4274. Z. XVII. št. 7589.)

Občina M. se je pritožila proti odloku deželnega odbora v P., s katerim je bil odredil, da morajo k stroškom občinske tehtnice le oni prispevati, v katerih korist je ta tehtnica ustanovljena. Pritožba se sklicuje na § 28 točka 4 občinskega reda (za Češko) in na § 11 zakona z dne 19. junija 1866 št. 85 d. z., ker je občinska tehtnica javna naprava, h kateri morajo prispevati vsi davkoplačevalci.

Upravno sodišče je pritožbi ugodilo iz nastopnih razlogov:

Po §-u 28 točka 4 občinskega reda spada v domače področje občine nadzorstvo semnjev in trgov, posebno pa mer in vag; vsled tega ni dvomiti, da je občina upravičena uvesti take naprave, ki ji to nadzorstvo olajšajo. Da spada javna občinska tehtnica med take naprave, ni dvoma, kajti zakon o javnih tehtnicah z dne 19. junija 1866 št. 85 d. z. določa v §-u 11 prav jasno, da je naloga občine, ustrezati potrebam prometa z napravo javnih tehtalnih in merskih zavodov in z napravo takih zavodov tudi izdajati potrdila s popolno dokazno močjo. Da pri naša taka naprava ne samo gmoten dobiček s pobiranjem pristojbin, ampak tudi splošno korist občincem, ni dvomiti; vsled tega je pa tudi uporaba §-a 78 obč. reda glede prispevka k stroškom naprave izključena, ker to določbo je le takrat uporabljati, kadar je nedvomno dokazano, da je kaka naprava edino-le v korišit posameznih. To, da ima cukrarna svojo lastno tehtnico in da ni primorana posluževati se občinske tehtnice ni mero-dajno, ker ne zavzema občinski red stališča, da se sme občine pritegniti k stroškom le onih naprav, iz katerih sami neposredno dobivajo svoj dobiček.

62. Člen XIX. državnih osnovnih zakonov o rabi v deželi navadnih jezikov v šoli, uradu in v javnem življenju je ob sebi veljaven in ni odvisen od posebnih izvršitvenih predpisov. (O. 31. marca 1894 št. 1292. Z. XVIII./I. št. 7806.)

Politična oblastva so razveljavila sklep občinskega odbora v K., češ, da občina ne sprejema nemških vlog.

Občina K. je vložila pritožbo zoper razveljavljenje tega sklepa, ter poudarja v pritožbi, da se s tem sklepom ni kršil nikak zakon, kateri urejuje rabo jezikov pri avtonomnih oblastvih, kajti člen XIX. zaradi tega ne prihaja v poštev, ker ima samo pravno načelo, h kateremu je treba posebnega izvršitvenega zakona.

Upravno sodišče je pritožbo iz nastopnih razlogov zavrnilo:

Istina je, da nima člen XIX. nikake določbe, katera bi občino vezala, svojo upravo tako urediti, da bi bili vsi v občini navadni jeziki popoloma enakopravni, in ravno tako je istina, da ima občina pravico, določiti poslovni jezik v svojem uradovanju in zahtevati od svojih organov, da se v uradovanju tega jezika poslužujejo.

A iz te pravice še ne izvira upravičenost zahteve občine, da se morajo tudi stranke posluževati le tega jezika in da je raba drugega deželnega jezika izključena, kajti s pripoznanjem enakopravnosti po členu XIX. je vsem narodom zajamčena pravica, posluževati se v deželi navadnega jezika v uradu in javnem življenju. K izpolnjevanju tega pravnega načela pa ni treba nikakih izvršitvenih predpisov, ker občina napram stranki ni primorana k nikaki dajatvi in je izvršitev tega pravnega načela možna, ker je neoporekano nemški jezik v občini — če tudi le v mali meri — navaden.

Vsled tega so dani pogoji, pod katerimi se prebivalci nemške narodnosti mogo posluževati v členu XIX. izrečene enakopravnosti in je torej brez dvoma, da je navedeni sklep, kateri izključuje sprejem nemških vlog, protiven navedenemu osnovnemu zakonu.

Ker je občina po §-u 28 obč. reda tudi v domačem področju vezana na veljavne zakone, so bila politična oblastva upravičena, na podstavi §-a 102 obč. reda za Češko razveljaviti navedeni občinski sklep.

63. Določitev jezika za ulične napise je prepuščena svobodnemu preudarku avtonomnih oblastev in vsled pritožbe tudi preudarku pristojnega deželnega odbora. (O. 8. maja 1905 št. 2362. Z. XIX./1. št. 8647.)

Deželni odbor kranjski je razveljavil sklep občinskega sveta ljubljanskega zaradi samoslovenskih napisov na vseh ulicah, cestah in trgih.

Proti temu odloku deželnega odbora je občinski svet vložil pritožbo na upravno sodišče, katero jo je pa zavrnilo kakor neutemeljeno iz nastopnih razlogov:

Iz določeb mestnega štatuta ljubljanskega, osobito iz §-a 62 je razvideti, da je sklepe, ki se tičejo interesa cele občine, posameznih okrajev ali celih vrst občincev na običajen način javno objaviti. § 85 mestnega štatuta določa, da so pritožbe proti sklepom občinskega sveta dovoljene tekom 14 dni po razglasitvi. Iz tega, kakor iz §-a 86 točka 1 mestnega štatuta, ki govori o izvršitvi sklepov v javnem interesu, je razvideti, da je tudi proti sklepom, ki se tičejo javnih interesov, splošno dovoljen priziv na višjo stopnjo.

Pritožba pripoznava sama, da se je dotični sklep občinskega sveta glede na javne interese objavil v zmislu §-a 62 mestnega štatuta, in ni dvomiti, da pristoja hišnim posestnikom prizivna pravica, ker je prememba uličnih napisov tudi materialnega pomena, in imajo torej hišni posestniki, kakor davkoplačevalci in plačevalci mestnih doklad, poseben interes.

Da pa ima deželni odbor na vloženi priziv hišnih posestnikov pravico, na II. inštanci meritorno razsojati, izvira iz §-a 85 mestnega štatuta, ter je trditev občinskega sveta, da ima deželni odbor samo na podstavi §-a 80 in 81 mestnega štatuta nadzorstveno pravico, napačna, kajti § 80 govori o nadzorstveni pravici deželnega odbora glede ohranitve osnovne imovine in je to nadzorstvo izvrševati uradnim potom ne glede na prizive občanov; § 81 pa govori, da je treba potrditi deželnega odbora za posebne občinske sklepe, dočim je prizivna pravica proti sklepom občinskega sveta urejena po zgoraj navedenih zakonovih določbah in je tudi po teh ravnati se.

V stvarno presojo vprašanja zaradi uličnih napisov se pa upravno sodišče ne spušča, ker glede določitve jezika, v katerem je postaviti ulične napise, ni posebnih zakonovih določeb, ter je to prepuščeno svobodnemu preudarku avtonomnih oblastev in sicer tudi svobodnemu preudarku višjih avtonomnih oblastev,

torej je v tej točki pristojnost upravnega sodišča z ozirom na § 39 e) zakona z dne 22. oktobra 1875 št. 36 d. z. izključena.

64. Odmemba prispevkov iz občinskih sredstev v podporo narodnih manjšin drugih občin utemeljuje prekoračenje zakonito predpisanega delokroga občine. (O. 11. maja 1898 Z. XXII. št. 11707.)

Občinski odbor v Smichovu je 20. avgusta 1896 sklenil iz občinskih sredstev odmeriti 500 goldinarjev v podporo čeških manjšin v nemških občinah.

Nekateri občani in davkoplačevalci so se proti temu sklepu pritožili na deželni odbor v Pragi, kateri je pa pritožbo zavrnil, uvaževaje, da podpiranje narodnih manjšin ni v nobenem zakonu prepovedano in da v §-u 28 občinskega reda navedeni lastni delokrog v duhu zakona tudi obsega take stvari, ki se sicer tičejo splošnih interesov, posredno pa imajo tudi upliv na interese občanov. V le-tem slučaju pa ima pretežna češka večina v Smichovu gotovo posredno interes na podpori svojih rojakov v drugih občinah.

Upravno sodišče pa je na daljno pritožbo ta odlok deželnega odbora, oziroma sklep občine Smichov iz nastopnih razlogov razveljavilo:

Občina je javno-pravna korporacija v dosego gotovih javnih namenov; ona obstoja v dosego teh namenov, ne pa kakor fizične osebe zaradi samih sebe; ona torej ne more po svojem delovanju v okviru obstoječih zakonov prosto voliti, ampak prekorači svoj delokrog, ako stopi iz okvira v posebnih zakonih ji določenega področja.

Iz tega je razvidno, da občina ob upravi svojega premoženja in denarnih sredstev ne sme kakor privatna oseba poljudno postopati, marveč da sme svoja denarna sredstva le takim smotrom odmeniti, zaradi katerih obstoja in zaradi katerih sme tudi doklade pobirati.

To, iz bistva in pravne narave občine izvirajoče načelo je tudi v §§ 68, 69, 74 in 79 obč. reda (za Češko) izraženo in je po njem glavnico občine nedotaknjeno ohraniti, iz glavnice pripadajoče dohodke v pokritje občinskih potrebščin porabiti in samo, ako stroškov za občinske potrebe ni moči pokriti, naložiti občinske doklade.

Res je, da so v §-u 28 točka 1 do 12 navedene naloge lastnega področja le primeroma in neizključno naštete, a merodajen za obseg lastnega področja je uvod §-a 28 obč. reda, po katerem to področje vse obseza, kar se tiče najbližje občinskega interesa in se mora v mejah občine z lastnimi močmi preskrbeti in izvršiti.

Ako se upošteva, da v marsikaterih odnošajih obstoje skupni interesi vseh ali mnogih občin enega okraja ali dežele ali cele države, da vpliva blagor ene občine in njenih občanov večkrat posredno tudi na blagor drugih občin, se razvidi, da § 28 obč. reda nima pred očmi posrednega interesa občine na drugih občinah, ampak da je s tem izrečena kompetenčna meja, po kateri mora občina le to preskrbovati in izvrševati, kar najpreje njen interes zadeva. Da pa narodne razmere občanov v drugih občinah ravno tako malo, kakor zdravstvene, verske, gospodarske in kulturne zadeve posamezno občino — v tem slučaju občine Smichov — najbližje in direktno ne zanimajo, je jasno in torej spada tudi varstvo teh interesov v področje onih občin, katere so najbližje in neposredno prizadete.

Ker je torej občinski odbor v Smichovu sklenil prispevek za namene, ki se ne tičejo občinskega interesa, in za stvari, katere se v občinskem področju ne dajo izvršiti, tedaj je prekoračil svoj delokrog in se je morel njegov zgoraj navedeni sklep razveljaviti.

65. Odmemba prispevkov iz **okrajnih** sredstev v podporo narodnih manjšin drugih okrajev utemeljuje prekoračenje zakonito predpisanega delokroga okrajnega zastopa. (O. 11. maja 1898, št. 2481 Z. XXII. št. 11.708.)

Okrajni zastop v Smichovu je 26. novembra 1896 sklenil, iz okrajne blagajne odmeniti 600 gld. v podporo čeških manjšin v nemških okrajih.

Nekateri davkoplačevalci so se proti temu sklepu pritožili na deželni odbor v Pragi, kateri je pa pritožbo zavrnil uvaževaje, da spadajo v zmislu pravilne interpretacije §-a 50 zakona z dne 25. julija 1864 d. z. št. 27 v področje okrajnega zastopa ne samo tiste stvari, katere se neposredno tičejo interesov okraja in prebivalcev, ampak tudi take, dasi namenjene osebam izven okraja, katere vplivajo v svojih posledicah na interese prebi-

valcev okraja; k temu pa spada pospeševanje narodnih zadev, kolikor se tičejo tudi narodnih interesov okraja.

Upravno sodišče pa je na daljno pritožbo ta odlok deželnega odbora, oziroma sklep okrajnega zastopa Smichov iz nastopnih razlogov razveljavilo:

Iz člena XVII. zakona z dne 5. marca 1862, št. 18 d. z. in iz vseh določeb zakona z dne 25. julija 1864, št. 27 d. z. (za Češko) je razvideti, da so okrajni zastopi organi javne uprave, katerim je gotove upravne naloge reševati in kateri imajo gotove v zakonu zajamčene oblasti.

Akoravno po zakonu z dne 25. julija 1864 v pristojnost okrajnega zastopa spadajoče zadeve niso nadrobno označene, je vendar v §-u 50 navedenega zakona jasno izraženo, da spadajo v področje okrajnega zastopa vse notranje, skupnih interesov okraja se tikajoče razmere. S tem, da je zakon delokrog okrajnih zastopov omejil na notranje zadeve in temu pridjal še kvalifikacijo skupnih interesov, je označil ta delokrog v zadevah javne uprave, ki so skupne v okrajni zvezi.

Okrajnim zastopom na podstavi §-a 54 dana pravica, nakladati davke se razteza le v svrhu izvrševanja upravnih nalog okraja in torej je smatrati sklep o izdatkih, ki so izven delokroga okrajnih zastopov, za prekoračenje pravnega delokroga.

Da podpiranje čeških manjšin izven okraja ni notranja zadeva okraja, ni dvombe in se tudi ne oporeka. Izpodbijani odlok deželnega odbora se utemeljuje s tem, da sklep okrajnega zastopa zadeva koristi češke narodnosti in posredno tudi enake interese čeških prebivalcev okraja Smichov. S tem pa je deželni odbor sam pripoznal, da se ta sklep ne tiče notranje »okrajne zadeve«. Poganjanja za splošne narodne koristi pa tudi zaradi tega ni moči prištevati notranjim zadevam okraja, ker sega narod in njegovi interesi daleč čez meje okraja in ker je skupnost interesov prebivalstva okraja, ako tudi pripada le eni narodnosti neodvisna od okrajne zveze.

Pripomnja: Ta in preje navedeni judikat, katera slonita oba na enakih načelih, sta jako velike važnosti, kajti dosledno ne sme nobena občina ali okrajni zastop dovoliti podpor za takozvane minoritetne narodnostne šole itd. V praksi se pa tako ne ravna, a kjer ni tožnika, ni sodnika. (Dalje prih.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Sodna poravnava, s katero se zaupnikom prepusti tehnična izvršitev sicer določene meje, ni pogodba v zmislu §-ov 1391 o. d. z. in 577 c. pr. r. — K osnovi lastninske tožbe glede na napačno izvršitev takšne poravnave.

(Razsodba vrhovnega sodišča od 24. februarja 1909 Rv VI 67/9-1, ki je predrugačila enaki razsodbi okr. sodišča v Ribnici od 5. oktobra 1908, C 149/8-5 in okrožnega sodišča v Rudolfovem od 29. decembra 1908, Bc I 129/8-3.)

A je tožil *B*-a za odškodnino 20 K, češ, da mu je na njegovih gozdni parceli *x* posekal smreko *s*. Stranki sta sklenili brez krajevnega oglada sodno poravnavo dne 11. septembra 1907: Stranki pripoznati, da med njunima parcelama *x* (tožnikova) in *y* (toženčeva) tvori mejo ravna črta *c* in *d* obrisa. Na točki *c* je kup kamenja, v točki *d* pa zabelena tožnikova bukev, poleg katere je suh kamenit zid. Med bukvo in zidom je toliko prostora, da se prerine človek skozi; prav v sredi je mejna črta. To mejo hočeta napraviti v treh mesecih, privzeti k temu vsak svojega zaupnika in sicer tožnik soseda *E*, toženec pa vaščana *F*. Ta dva izvolita še tretjega zaupnika. Po teh možeh določeno mejo se zavežeta stranki spoštovati pod izvršbo. Ako pade smreka tožniku, jo toženec plača s 16 K v 14. dneh pod izvršbo. Vse pravdne stroške, tudi o določitvi mej, trpita stranki vsaka na polovico.

Zaupniki strank so potem napravili mejo, toda vsled nenavzočnosti strank niso v stalno točko določili bukve *d*, temuč bukev *d*₂. Sedanji tožnik trdi, da je vsled tega napravljena meja zašla v njegovo parcelo, in predlaga, naj se razsodi: ugotovi se, da tvori mejo med tožnikovo parcelo *x* ter toženčevima parcelama *y* in *z* ravna črta od mejnika *c* čez sredino med bukvo *d* in zidom; svet *g-h-i* je tožnikova last, toženec je dolžan to pripoznati, se držati te meje ter povrniti tožniku pravdne stroške.

Prvi sodnik je ugodil tožbenemu zahtevku iz razlogov:

Iz krajevnega oglada izhaja, da sta tožnik in toženec za določitev mejne črte med njunima parcelama v poravnavi vsled

prve tožbe imela v mislih le bukev d , kajti edino ob ti bukvi se nahaja zid, dočim ob bukvi d_2 ni nobenega zidu; med bukvo d in zidom je tudi en korak prostora, od bukve d_2 pa je zid oddaljen 13 m.

Toženec spričo natančnih določeb v poravnavi ni mogel biti v kaki zmoti; on je s tem, da je dal svojemu sinu napačno navodilo o bukvi, označeni v poravnavi, zakrivil, da se poravnava ni izvela pravilno in da se je meja začrtala tožniku v škodo. Te krivde ne spreminja dejstvo, da je tudi tožnikov sin, kateremu tožnik ni dal nobenih navodil, za mejno točko pokazal sam bukev d_2 .

Toženčev priziv je okrožno sodišče zavrnilo z razlogi:

Med strankama sklenjene poravnave ni imeti za pogodbo v zmyslu §-a 1391 o. d. z., oziroma §-a 577 c. pr. r., kajti v njej sta se stranki načelno dogovorili o mejni črti ter izvolili može le v to, da jima že dogovorjeno mejno črto določijo na mestu samem. Izvoljenim možem se torej ni prepustila razsoja o sporni stvari, temeč samo izvršitev med strankama že dogovorjene stvarne poravnave. Ni torej govora o kakem razsodilu po razsodnikih.

Ni pa tudi pritrditi nazoru, da je zaradi navedene sodne poravnave same stvar za sodnika že rešena in razsojena. Po §-ih 240 odst. 3 in tudi 411 c. pr. r. velja ugovor pravomočno razsojene stvari le ob pravomočni sodbi, ne pa ob poravnavi.

O prizivnem razlogu nepravice ocene dokazov ni moči razpravljati brez nasprotnikovega dovoljenja, ker se je ta razlog uveljavljal šele na prizivni razpravi. Ni dvomiti, da je tožnik poslal svojega sina kakor svojega namestnika k napravi mejne črte, kakor je tudi toženec poslal svojega sina mesto sebe. To dejstvo pa nima vpliva na pravilnost napravljene meje. Delo izvoljenih mož bi ostalo ravno tako brezuspešno, ako bi bila tožnik in toženec sama navzoča ob določevanju mejne črte, ker bi bil tožnik trdil, da se je v poravnavi določila bukev d_2 , toženec pa, da bukev d za točko, od katere je določiti mejo.

Tudi prizivni razlog pomanjkljivega postopanja ni utemeljen. Prvi sodnik je namreč sklepal iz poravnave same in po prostem tolmačenju njene vsebine, da sta stranki imeli v mislih smreko v točki d . Ko je sodnik to točko ugotovil za pogojeno mejno točko, mu je bilo samo še potegniti ravno črto do točke c . S tem

je točko lahko določil točno brez veščaka in je bil tako tudi sporni svet po obliki označen dovolj. Natančne dimenzije črt, ki omejujejo ta prostor, kakor tudi površino prostora si stranki lahko dasta določiti po zemljemercu kadarkoli. S sodno poravnavo je bila sicer rešena prejšnja pravda, toda posledica tega ni, da bi sodnik ne smel na podlagi nove tožbe in razprave izreči sodbe, ako nastanejo spori o tolmačenju poravnave, kakor so v tem primeru. Prvi sodnik je to nalogo rešil pravilno s tem, da je prosto presodil voljo, ki sta jo stranki imeli.

Vrhovno sodišče je ugodilo reviziji iz razlogov :

Revizija sicer ni utemeljena iz razlogov št. 1 in 2 §-a 503 c. pr. r., ker v dogovoru, da naj zaupniki potegnejo mejo, ni imeti pogodbe na razsodnike v zmislu §-ov 1391 o. d. z. in 577 c. pr. r., kajti izbranim zaupnikom se ni prepustila rešitev kake sporne stvari, temuč le tehnična izvršitev sklenjene poravnave, tako da ni moči govoriti niti o nepristojnosti navadnega sodnika niti o sporni stvari, ki so jo že rešili razsodniki, dalje ker nedostatka v postopanju ni, kajti okolnosti, ki jih revizija navaja potrebnimi, niso odločilne, kar je razvideti iz naslednjih navedeb.

Podan je namreč razlog napačne pravne presoje. Tožba temelji na tem, da sta se stranki v poravnavi od 11. septembra 1907 dogovorili tako, da tvori mejo ravna črta, vezoča točki *c* in *d*, ki jo naj ustanove zaupniki, katero mejo sta se zavezali spoštovati obe stranki, da so pa zaupniki mejo vsled napačnega pouka določili napačno, vsled česar tožnik zahteva, da se pripozna meja, kakršno trdi on.

Dasi je sodnik na podlagi podatkov krajevnega ogleda ustanovil, da so tožnikove trditve o stalnih točkah, po katerih ima meja iti, prave, pa vendar iz gorenjih dejstev ni izvajati tožbenega zahtevka na ugotovitev mejne črte, kakor jo tožnik trdi, in na pripoznanje lastnine na tako označenem ozemlju. Prezreti ni poravnave od 11. septembra 1907, po kateri so imeli zaupniki določiti mejno črto. Ta poravnava je ustanovila način, kako je določiti mejo, in samo poravnava bi mogla biti temelj kaki sodbi proti tožencu. Zahtevka tožbe, kakor je stavljen, pa ni moči osnovati iz dejstvenih navedeb tožbe, za katero pa ni pogojev. Stavljeni zahtevak je bilo torej zavrniti in razsodbi nižjih sodišč predrugачiti.

Dr. V.

b) Odpoved jamčevanju (§ 929 o. drž. zak.) ob sebi ni tudi odpoved odškodovanju zavljo prikratbe čez polovico (§ 934 o. drž. zak.).

Tožnik, izvošček *A* je od toženca *B* kupil konja za 240 K, katerega je potem doma spoznal, da je hlapavec (Kernbeisser); uveljavljal je jamčevanje in nadpolovično prikratbo ter zahteval, naj toženec pripozna, da sklenjena pogodba ni veljavna. Dopusščne priče so potrdile, da je tožnik ob sklepanju pogodbe toženca vprašal, če je konj nadušljiv, na kar je toženec odgovoril: »nadušljiv ni, za drugo pa nisem dober«; tožnik pa je pristavil, da ga za drugo ne vpraša, da že ve, kaj je. Toženec je takrat tudi trdil, da je konja kupil za 180 K in da hoče imeti pri njem 60 K dobička. — Zvedenec je izrekel, da je prodani konj hlapavec, da ta bolezen ni ozdravna, da konj ni vreden niti 80 K ter da sploh ni za nič.

Okr. sodišče v Rudolfovem je z razsodbo od 29. julija 1908 C 168/8 ugodilo tožbenemu zahtevku z razlogi:

Po izpovedbah prič je dokazano, da toženec ni prevzel o prodanem konju nikakega jamstva, razen za nadušljivost; tožnik bi torej radi jamčevanja ne mogel razdirati kupne pogodbe. Ker pa konj po zvedenčevem mnenju ni vreden niti tretjine toliko, kolikor je dal tožnik zanj, sme le-ta uveljavljati nadpolovično prikratbo in radi tega razrušiti pogodbo (§ 934 obč. drž. zak.). V tem, da tožnik ni zahteval jamstva za vse napake, še ni uvideti, da bi se bil odpovedal pravici, razdreti pogodbo radi nadpolovične prikratbe, ker § 935 obč. drž. zak. zahteva, da se mora ti pravici odpovedati izrecno. To se v tem primeru ni zgodilo, ker sploh ni govora bilo o tem, da je konj morda manj vreden, kakor znaša polovica kupnine. Tega tožnik tudi ni mogel misliti, saj mu je toženec sam rekel, da je dal za konja 180 K. Tudi se ne more trditi, niti da je tožnik konja pogodil za to ceno, ker se mu je posebno priljubil, niti da je hotel skleniti deloma darilno pogodbo.

Tožbeni zahtevak je bil torej utemeljen v določilih §-a 934 in 935 obč. drž. zak.

Prizivno sodišče je toženčev priziv zavrnilo iz prvosodniških razlogov.

Isto je storilo vrhovno sodišče z rzsodbo od 3. decembra 1908, Rv VI 460/08 iz razlogov:

Revizija uveljavlja edini razlog nepravilne pravne presoje, češ, tožnikova izjava, »da že ve, kaj je«, vsebuje pripoznanje, da konja dobro pozna, da torej pozna njegovo vrednost in njegovo napako, ter je iz tega sklepati, da je tožnik hotel konja kupiti, naj velja kar hoče, in da je računil tudi z možnostjo, da konj radi napak sploh ni nič vreden.

Nazor revizije pa ni pravi.

Prizivno sodišče izreka, da ni dokazano, je li bila tožniku ob sklepanju pogodbe znana kasneje odkrita konjeva hiba (hlapavost), da torej ni smatrati za gotovo, da je tožnik vedel za pravo vrednost konja, pa vendar plačal neprimerno ceno.

V izreku, ki ga revizija poudarja, je pač moči uvideti odpoved jamčevanju v zmislu §-a 923 in nasl., ne pa tudi izjave, da je bila tožniku znana prava vrednost, ali da je vedel ali vedeti moral, da je hiba taka, ki vrednost konja lahko spravi pod polovico kupne cene. § 935 obč. drž. zak. pa hoče za odreko pravici, da se pogodba razveljavi, ali izrecne odpovedi ali pa znanje prave vrednosti, ki ni v nikakem pravem razmerju s ceno.

Ker iz navedene izjave ni sklepati ni to ni ono, je pa imeti pravno presojo stvari po prizivnem sodišču za pravilno in je revizijo bilo zavrnti.

Dr. V.

c) Ničnostni razlog po §-u 477 št. 2 c. pr. r.; ponovitev že sprejetih dokazov pred novim senatom po zmislu §-a 412 c. pr. r.; načelo neposrednosti.

(Plenarna odločba najvišj. sodišča z dne 3. decembra 1908 R I. 706/8)

V pravni stvari S. B. proti A. G. radi 1018 K 67 h je c. kr. najvišje sodišče rekurzu tožnikovemu proti sklepu višj. dež. sodišča na Dunaju, kakor prizivnega sodišča, ki je razveljavilo rzsodbo dež. sodišča dunajskega zaradi ničnosti, ugodilo, izpodbijani sklep razveljavilo ter prizivnemu sodišču zaukazalo, da je o prizivu nadalje po zakonu razpravljati.

Razlogi.

Rekurz je v pravici, ko navaja, da uporaba §-a 477 št. 2 c. pr. reda na le-ta slučaj ni po besedilu in zmislu zakona. Po le-tej določbi je podan ničnostni razlog, ako ni bilo razsojajoče sodišče sestavljeno po predpisu. Nanaša se torej ta določba na predpise, ki so izdani za sestavo sodišč. Ti predpisi so v zakonu o sodni organizaciji in sicer v §-u 2 (naštevaje oseb, ki so po zmislu drž. tem. zak. sodniki), v §-u 4 (usposobljenost za sodnika), v §-u 20 (sodniki lajiki), v §-u 25 in 30 (krajevna kompetenca sodnikova); — nadalje v sodnem pravilniku, čigar § 7 piše, da na okrožnih, deželnih in trgovskih sodiščih izvršujejo sodstvo o državljanskih pravnih stvareh senati, sestavljeni iz predsednika in devetih članov, potem § 19, da je moči sodnika v gotovih slučajih odkloniti, § 20, da so sodniki v naštetih slučajih, ko ne utegnejo biti popolnoma nepristranski, izključeni od sodstva; — končno v §-u 412 odst. 1. c. pr. r., ki določa, da smejo sodbo izreči samo tisti sodniki, ki so se udeležili ustne razprave, katera je v podstavo sodbi.

Le kadar je prekršen kakšen tak predpis, če bi namreč sodil sodnik, ki ni stvarno usposobljen, ki na kraju odločbe ni pristojen za odločbo, če je odklonjen ali po §-u 20 sod. prav. izključen ali če bi ne bil navzočen na vsej ustni razpravi, vsled katere je izšla razsodba, — potem bi bil podan gori navedeni ničnostni razlog.

V tem slučaju se je bil pričel pravni spor pred senatom, različnim od senata, ki je naposled razsodil. Prvi senat je bil zaslíšal priče in potem razpravo preložil, da se provedejo nadaljni dokazi. Na novi sporni razpravi, katere se je udeleževal drug član senata, se je po zakonu celo razpravo nanovo izvršilo, kakor izhaja iz razpravnega zap. l. št. 29, ki pričinja z besedami: »Po §-u 412 c. pr. r. se razpravo ponovi«. Potem se je tožbo in odgovor na tožbo prednašalo, izdalo se je dokazni sklep, provedlo dokaze in končno sklenilo sodbo. Potemtakem je bilo razsojajoče sodišče — ker se je razprava, naj so se pri njej pravdni predpisi kršili ali ne, brez dvoma ustno vršila, ker so se je trije sodniki udeležili od začetka do konca — tudi s stališča §-a 412 odst. 1 c. pr. r. sestavljeno po predpisu. Pač je res, da le-to razsojajoče sodišče ni znova

osebno povabilo in zaslišalo tistih prič, katere so bile že na prejšnji sporni razpravi zaslišane, nego je njih izpovedbe s pomočjo prejšnjega razpravnega zapisnika reproduciralo, t. j. jih prečitalo. Očividno se je smatralo v to opravičeno po §-u 412 odst. 2 c. pr. r., ki velevala, da je, kadar se premeni kaj pri senatu, opraviti nanovo ustno razpravo pred premenjenim senatom, porabljuje tožbo, spisom pridejane dokaze in razpravni zapisnik.

Istina je, težko se da združiti z načelom neposrednosti postopanja nazor, da se porabljuje spisom pridejane dokaze že s tem, ko se prosto prečita zapisnik o sprejetih dokazih, in da ni treba več nanovo zaslišati že zaslišanih prič. Pač je zakon sam že napravil izjemo od tega načela. Zlasti § 328 c. pr. r. pripušča sprejem dokaza s pričami po odrejenem ali zaprošenem sodniku, in celo vprašanje zaradi stroškov odločilno vpliva na dopustnost tega ravnanja. Če se tudi izjeme od pravil ne smejo razširjati, vendar je iz njih samih razvidno, da to, če se krši načelo neposrednosti, samo o sebi ne daje dovolj povoda, da bi se celo postopanje izreklo za nično, kajti če bi bilo to načelo res tako nujno zvezano s pravnim obstojem postopanja, tedaj bi se smelo načelo prezreti samo tedaj, če bi res ne bilo možno prič pripraviti pred razsojajoče sodišče, nikakor pa ne bi smel veljati ozir na večje stroške dokazovanja. To izhaja sicer tudi čisto jasno iz §-a 476 c. pr. r. odst. 1 in 2. Gotovo pa drugi odstavek §-a 412 c. pr. r. nima pred očmi samo dokazov, sprejetih po odrejenem ali zaprošenem sodniku; kajti da je takšne dokaze treba prečitati, je brez dvoma in ni bilo treba biti posebej omenjeno. Na drugi strani ta zakonova odločba ravno tako ni hotela utesniti načela neposrednosti. Zmisel te odločbe more torej biti, da naj se dokazi, ki so v prejšnjem zapisniku ustanovičeni, toliko porabijo, da jih ni treba v istem obsegu kakor poprej vsprejeti, ker to, kar je bistveno in važno, je že iz omenjene pismene ustanovitve razvidno, in ker je torej možno, staviti vprašanja zgolj z ozirom na te bistvenosti. In če je poprejšnji zapisnik znabit pokazal, da gotove priče nič stvarnega ne vedo, jih bode premenjeni senat, če bi jih trdovratna stranka zopet ponužila, zamogel odkloniti, ne da bi jih moral neposredno zaslišati in tako znova konstatirati, da so brez pomena. Dokaze, spisom pridejane, bode torej treba porabljevati s potrebnim ozirom

na načelo neposrednosti, toda različno, kakor zahteva stvarni položaj. Pregrešek zoper to napravi postopanje nično, ako v posebnem slučaju zabranjuje zanesljivo oceno dokazov in temeljito presojo stvari. Da se pa zamore sodba, ki se je vzlic temu izrekla, razveljaviti po zmislu § 496 št. 2 c. pr. r., mora stranka sama izrecno predlagati, da se naj ponovi sprejem dokazov. V tem slučaju se to ni zgodilo, in tožnica torej nima pravice, izpodbijati rzsodbe zaradi navedenega nedostatka. *x.*

d) Ravnopravnost slovenščine pri koroški odvetniški zbornici in uporaba §-a 30 odv. r.

Odvetniški kandidat dr. I. Ž. je vložil dne 4. septembra 1908 pri koroški odvetniški zbornici prošnjo, da naj mu potrdi prakso, in predložil izpričevalo svojega bivšega šefa drja. J. B., odvetnika v Celovcu. Prošnja je bila pisana v slovenskem jeziku in izpričevalo tudi. Odvetniška zbornica je pa to vlogo vrnila, sklicuje se na to, da je poslovni jezik koroške odvetniške zbornice nemški, in pozivaje, da naj se vloga, spisana v nemškem jeziku s poverjenim prevodom slovenskega izpričevala vnovič predloži v rešitev.

Proti temu sklepu se je vložila pritožba na višje deželno sodišče v Gradcu in sicer zopet pisana v slovenskem jeziku pri odvetniški zbornici koroški. Ta jo je pa vrnila z motivacijo, da z ozirom na svoj nemški poslovni jezik drugojezičnih vlog sploh ne sprejema.

Višje deželno sodišče je s sklepom z dne 16. decembra 1908 prez. 14.981/13a-8 pritožbo vrnilo pritožitelju, češ, da je za stvarno rešitev nepristojno. V razlogih pravi doslovno:

»Vprašanje, je li proti odločbam odvetniških zbornic sploh dopustna kaka pritožba in kdo ima dopustno pritožbo rešiti, je zakon z dne 6. julija 1868 rešil le za nekatere določene slučaje (§-i 7, 16 in 30 l. c.) in sicer na ta način, da gre pritožba predvsem na odvetniško zbornico in od te na najvišje sodišče, deloma tako, da ima kakor druga inštanca razsojati višje deželno sodišče, kakor tretja pa najvišje sodišče.

Red sodnih stopenj torej ni enotno urejen in iz tega izhaja, da je višje deželno sodišče le takrat upravičeno soditi, kadar mu zakon izrecno odkazuje presojo kake odločbe odbora odvetniške zbornice. Glede izpodbijanega sklepa pa tega ni moči reči. V zmislu §-a 30 al. 3 l. c. imajo udeleženci pravico do pritožbe na višje deželno sodišče, če se jim je odrekla potrditev odvetniške prakse, torej v slučaju odločbe v stvari sami, kadar se je odvetniškemu kandidatu odrekla potrditev prakse pri kakem odvetniku v okolišju odvetniške zbornice iz kakih določnih, stvar samo zadevajočih razlogov.

Take odločbe pa v tem slučaju ni. Odbor odvetniške zbornice za Koroško ni zavrnil s svojo odločbo z dne 4. novembra 1908 prošnje pritožiteljeve. On ni v stvari sami odločil, temveč vrnil tozadevno prošnjo le v ta namen, da se popravi pomankljivost v obliki.

O tem ni bilo razpravljati, ali je po odvetniškem redu proti taki vrnitvi prošnje dopusten kak pravni lek, ali ne. To pa je gotovo, da o eventualnem dopustnem pravnem leku višje deželno sodišče ni pristojno razsojati, ker gre v tem slučaju edinole za upòrabljanje pravičnega reda odborovega, na kojega pa višje deželno sodišče v zmislu zakona nima nikakega vpliva. Pritožbo je torej pritožitelju vrniti, ne da bi se o stvari sami rzsodilo.«

Dasiravno je bila pritožba na višje deželno sodišče v Gradcu pisana v slovenskem jeziku, jo je to sodišče rešilo edinole v nemščini. Zaradi tega se je vložila pritožba na najvišje sodišče iz dveh razlogov: 1. ker se prvi pritožbi ni ugodilo, 2.) ker se je slovenska pritožba rešila v nemškem jeziku.

Najvišje sodišče pa je s svojo odločbo z dne 5. januarja 1909 K VI. 395/8 pritožbo v obeh slučajih, češ, da je neutemeljena, zavrnilo, sklicujé se na razloge višjega deželnega sodišča, glasom kojih sodiščem ne pristojta nadzorovanje nad tem, kako uporabljajo odvetniške zbornice svoj pravični red.

Kolikor se je pa v pritožbi zahteval ukaz na višje deželno sodišče, da izda rešitev slovenske pritožbe v slovenskem jeziku, pravi najvišje sodišče, da to tudi ni stvar judikature, vsled česar nima pravice kaj odrediti o stvari sami.

Dr. I. Ž.

Kazensko pravo.

Kakšen mora biti popravek po §-u 19 tisk. zak.?

C. kr. najvišje kasacijsko sodišče je dne 1. decembra 1908 vsled ničnostne pritožbe c. kr. generalne prokurature v obrambo zakona proti sodbi okrajnega sodišča v Mariboru od 11. maja 1907 U VII 487/3 in sodbi okrožnega vzklicnega sodišča v Mariboru od 19. junija 1907 Bl 153/7-3 po dovršeni ustni razpravi za pravo spoznalo, da se je kršil zakon v obeh imenovanih sodbah, vsled katerih je bil obtoženec Ferdinand L. oproščen glede prestopka po §-u 21 tisk. zak. v zmislu §-a 259 št. 3 k pr. r.

Razlogi.

V št. 16. v Mariboru izhajajoče tiskovine »Slovenski Gospodar« od 5. aprila 1907 je bil natisnjen pod rubriko »Celjski okraj« dopis iz Gotovelj pri Žalcu, ki govori o Roblekovi kandidaturi v državni zbor in ki se je končal z besedami: »In če bo Petriček še celo vrsto neresničnih dopisov poslal v »Narod« o žalskem kaplanu, bo dosegel ravno nasprotno«.

Z ozirom na ta stavek je poslal Anton Petriček, nadučitelj v Žalcu, uredništvu »Slovenskega Gospodarja« popravek po § u 19 tisk. zak., ki se je glasil: »Ni res, kakor se trdi v številki 16. od 15. aprila 1907 v dopisu »Gotovlje pri Žalcu«, da sem jaz poslal celo vrsto neresničnih dopisov o žalskem kaplanu v »Narod«, ker jaz sploh nikdar nisem o žalskem kaplanu žaljive besedice pisal niti govoril«.

Odgovorni urednik Ferdinand L. ni sprejel tega popravka ter je radi tega Anton P. proti njemu vložil pri okrajnem sodišču v Mariboru dne 3. maja 1907 kazensko ovadbo po §-u 21 tisk. zak. Vsled te ovadbe se je vršila glavna obravnava dne 11. maja 1907, pri kateri se je obdolženec zagovarjal, da popravek ni bil sestavljen v zmislu določbe §-a 19 tisk. zak. Zagovarjal se je namreč, da se v dotičnem dopisu v »Slovenskem Gospodarju« ni trdilo, da bi bil tožnik razžaljivo o žalskem kaplanu govoril ali pisal.

Sodnik je s sodbo od 11. maja 1907 toženega urednika oprostil v zmislu §-a 259 št. 3 k pr. r., češ da res v dotičnem dopisu, katerega se popravek tiče, ni bilo govora o tem, da bi

bil zasebni obtožitelj o žalskem kaplanu žaljive besede tudi govoril ali pisal, in je bil torej obdolženec upravičen odkloniti ta popravek.

Vzklic proti tej razsodbi je c. kr. okrožno vzklicno sodišče v Mariboru zavrnilo, tudi iz tega razloga, ker se v prvotnem dopisu ni bilo očitalo zasebnemu tožitelju, da je on razžaljive besede o žalskem kaplanu govoril ali pisal, da torej popravek ni samo popravljal takih okoliščin, ki so se zares trdile, marveč da obsega polemiko in da je torej urednik po pravici tak popravek odklonil.

Pravnemu nazoru obeh sodišč ni moči pritrditi.

Določba §-a 19 tisk. zak. namerava odpomoči potrebi hitre in varne obrambe časti in resnice proti laži in obrekovanju. Po tej določbi ima vsakdo pravico odgovoriti na objavljene dejanske trditve, ki se njega tičejo.

Dasi se mora popravek omejiti na okoliščin, ki so bile objavljene v tiskovini, vendar ni da bi smel samo zanikati dotične trditve. Popravek naj ne zanika samo, marveč naj popravlja. Po načelu »audiatur et altera pars« se mora dejanski stan pojasniti in na dejanske trditve dejansko odgovoriti: dejanskim trditvam se smejo nasproti postaviti druge dejanske okoliščin in se sme občinstvu na ta način dati neobhodno potrebna podlaga, da more soditi o resničnosti ali neresničnosti kake trditve. Tiskovni zakon sam misli na take nove trditve, ker velikosti popravka nikakor ne omejuje, marveč v drugem odstavku §-a 19 nasprotno celo določuje, da se morajo od posameznih oseb brezplačno sprejeti taki popravki, ki niso več ko dvakrat daljši, kakor dotični članek, proti kateremu so namenjeni, in da je v nasprotnem slučaju za večji obseg plačati navadno pristojbino.

Popravek, ki ga je poslal zasebni obtožitelj obtožencu, je popolnoma zadostoval tem zahtevam. Ako trdi, da on o žalskem kaplanu nikdar ni razžaljive besede niti govoril niti pisal, gotovo ni dotičnega dopisa presojal, razlagal in ocenjeval. Sploh to ni bila polemika proti uredniku, marveč on je izprva zanikal dotično trditev in potem le navedel okoliščin, iz katerih se da sklepati neresničnost trditve, da bi bil on poslal celo vrsto neresničnih dopisov o žalskem kaplanu v »Narod«. Ako bi bil on samo

ponovil stavek, ki se njega tiče, in bi bil kratkomalo ta stavek zanikal, n. pr. v tej obliki: »Ni res, da sem jaz« bi si bil na ta način malo pomagal. Na ta način on neresnične trditve ne bi bil popravil. Ako namreč ne bi bil dotičnih dopisov v »Narod« že sam poslal, bi bil on lahko te dopise sestavil, prepisal, narekoval, njih vsebino i drugim pravil in na ta način povzročil njih objavo.

Ako je pa zasebni obtožitelj ravno radi tega, da ne bi kdor-sibodi mislil na kakršnokoli njegovo sodelovanje pri teh dopisih, naravnost trdil, da on o žalskem kaplanu nikdar ni nič razžaljivega pisal ali govoril, hotel je na ta način vsak sum, ki bi po tistem dopisu bil proti njegovi osebi morebiti nastal, odstraniti ter je na ta način res popravil dotični dopis, ne samo s tega stališča, da ni osebno dotičnih dopisov poslal, marveč vsestransko.

Ako zasebni obtožitelj trdi, da ni ničesar razžaljivega pisal ali govoril, čeravno se ni trdilo, da so bili dopisi v »Narodu« razžaljivi, to prav nič stvari ne spremeni. Neresnični dopisi so navadno razžaljivi in v bistvu je neresnica vedno razžaljiva. Za neresnične časniške vesti o drugih osebah se navadno smatrajo te, ki trdijo njih graje vredno življenje ali sploh nečastno in nedostojno vedenje, neresnične časniške vesti so torej vedno za dotično osebo neposredno razžaljive.

Sicer pa ne smejo biti odločilne posamezne besede v popravku, marveč njegovo bistvo in glavna misel. Kakor zahteva uredništvo, da se naj njegovim člankom veruje, tako ima tudi čitajoče občinstvo pravico, da zve resnico. Ta se mu nikakor ne sme zatemniti ali celo zabraniti. Reklo bi se dlako cepiti, ako bi se morala oseba, ki popravlja, tako krčevito ravnati samo po besedah, katere je rabil dotični prvotni dopis.

Potemtakem je smatrati popravek za popolnoma umesten in se je po krivici odklonil. Radi tega je pa tudi bilo razsoditi, da se je po obeh navedenih sodbah kršil zakon.

Dr. Juro Hrašovec.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. aprila 1909.

— (Osebne vesti.) Imenovani so: podpredsednik dež. sodišča v Trstu Fr. Dukič in višjesodni svetnik v Trstu M. Gabrielčič za dvorna svetnika vrhovnega sodišča; titul. višjesodni svetnik A. Levec v Rudolfovem za svetnika viš. dež. sodišča v Gradcu; sodnik v Ljubljani dr. Vl. Foerster za okr. sodnika in okr. sod. predstojnika v Metliki; sodnika K. Poliak in dr. O. Cumar na deželnem sodišču v Trstu za okr. sodnika istotam; avskl. dr. R. Kristl za sodnika v Brežicah; avskl. P. Keršič za sodnika v Črnomelj; avskl. doktor P. Skaberne za sodnika na Vrhniko; avskl. Fr. Pečnik za sodnika v okrožju nadsodišča graškega; avskultant dr. J. vit. Dottori in dr. R. Abram za sodnika na dež. sodišču v Trstu; avskl. J. Zorzi za sodnika v Kanalu; avskl. dr. M. Quarantotto za sodnika v Rovinju in avskl. dr. A. Brumati za sodnika v Bujah. — Pre-meščeni so: okr. sodnik in okr. sod. predstojnik Fr. Regally iz Metlike v Radovljico; okr. sodnik in okr. sod. predstojnik dr. H. Watzulik iz Šmohora v Celje; sodnik dr. I. Modic z Vrhnike v Ljubljano; sodnik dr. A. Vogel iz Št. Vida v Celovec; sodnik dr. J. Oswatisch iz Brežic v Maribor; sodnik E. Stöckl iz Črnomlja v Kočevje. — Umrli je doktor Albin Kapus, odvetnik v Ljubljani.

— («Pravničko društvo u Zagrebu») je začelo, kakor je posneti iz poročil na zadnji glavni skupščini, letošnje leto s 734 pravimi člani in 9 ustanovniki. Imovina mu je koncem l. 1908 znašala nad 30.000 K. Njegovo glasilo »Mjesečnik« izhaja že 35 leto s čedalje izbornejšo tvarino, osobito z odličnimi razpravami ne samo o domačem zakonodajstvu, nego tudi o splošnih vprašanjih pravne, upravne, tudi gospodarske in socialne politične vrste. Priobčevati je začel tudi študije v slovenskem jeziku. V društvo je pristopilo zadnji čas nekaj slovenskih pravnikov. Želeti je, da pristopijo tudi drugi, ker za članarino 12 K dobivajo društveni list, ki obsega v vsaki mesečni številki šest tiskanih pol. — Na zadnji glavni skupščini se je po predlogu odbornika in urednika vseuč. prof. dr. Šilovića storil važen sklep, da se izda hrvatska pravna terminologija. Izvoljen je v ta namen odbor pod predsedstvom društvenega predsednika vseučilišk. prof. dra. Fr. Spevca; v seji dne 16. pr. m. je odborov tajnik dr. Ivan Strohal prevzel nalogo, da sestavi načrt za nadaljnje delo.

— (Právnícká Jednota) v Pragi, ki izdaja češki »Právník« vsakih štirinajst dni sedaj 48. leto, je štel koncem lanskega leta 493 članov in nad 15.000 K društvene imovine. Društvenega časopisa se je oddalo 1288 izvodov. Jednota prispeva k izdavanju »Sborníka věd právních a statních« ter je na zadnji skupščini sklenila tudi prispevati za »Správní Obzor«, ki ga začne izdajati »klub konceptnega uradništva deželnega odbora českega«.

Za predsednika je bil zopet izvoljen ekscel. dr. Anton vit. Randa, za I. podpredsednika svetnik viš. dež. sodišča R. Vyšín, za drugega pa odv. dr. J. Javůrek.

— (Odvetniški tarif v kazenskem postopanju). Pravosodno ministrstvo je poslalo vsem predsedstvom višjih dež. sodišč razpis od dne 13. marca 1909 št. 7709 (v ukazniku l. 1909 na str. 83), v katerem po ob-razložbi pravi: Pravosodno ministrstvo je mnenja, kakršno je deloma že izrazilo v razpisu od 26. novembra 1904 št. 25.601, t. 6., da je odvetniški tarif, izdan z razpisom pravosod. ministrstva od 11. dec. 1897 drž. zakonika št. 293, uporabljati tudi v kazenskem postopanju, in sicer točke od- delka A (opravilni honorar), kolikor se ne nanašajo na vloge in ustne raz- prave ali zaslišbe in kolikor ne nasprotuje besedilo tar. točke, točke oddelka B (potnine in oddaljenine) ali oddelka C (manipulacijske pristojbine) pa skozinskoz.

— (Pristojbina za zemljiškooknjižno zaznambo izvršljivi- vosti po zmislu §-a 89 izvrš. r.) S takšno zaznambo pri že vknjiženi zastavni pravici se ne ustanovi šele zaštavna pravica, nego le stori raz- vidno, da je že obstoječa zast. pravica postala izvršljiva; namen in učinek te zaznambe sta v zadnjem odstavku §-a 89 natančno opisana. Takšna zaznamba torej sploh ne znači »vpisa za pridobitev stvarnih pravic« po zmislu tar. t. 45 B, torej tudi ne »ponovnega vpisa ene in iste pravice« po zmislu tar. t. 45 D, c c in že zato ne spada pod vpisno pristojbino. (Razpis fin. min. 15. aprila 1908 št. 19.150.)

— (Varnostna eksekucija na podlagi plačilnega naloga.) Praksa o tem, kdaj se sme dovoliti takšna izvršba, je bila različna. Nekaj vrhovnosodnih odločb stoji na stališču, da je dopustna pri menično-plačilnih nalogih, predno poteče tridnevni rok za ugovore, da celó, predno se nalog dostavi tožencu. Druge odločbe so izrekale, da pred potekom roka za ugo- vore ni sicer dovoljena varnostna izvršba po §-u 371 št. 2 izvrš. r., pač pa pod pogoji §-a 370 ib. — Odločba od 5. maja 1908 R II 366 pa se glasi, da je varnostna izvršba po §-u 371 št. 2 dopustna le, če so vloženi ugovori, poprej pa je za vsak slučaj izključena. Vsled teh različnih interpretacij je vrhovno sodišče storilo plenisimarni sklep od 30. decembra 1908 R II 1014 (jud. knj. 187): Temeljem plačilnih nalogov, navedenih v §-u 1 št. 2 izvrš. r., je moči, ako so tožencu dostavljeni, dovoliti na predlog varnostno eksekucijo edinole po §-u 371 izvrš. r. in sicer šele tedaj, ko so proti njim vloženi ugovori.

»Slovenski Pravniki« izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva »Pravniki« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26. oz. 22.

Dr. Ed. Volčič, v Novem mestu (Kranjsko)

je uredil ter dobivajo se pri njem in pri vseh knjigotržcih
naslednje pravne knjige:

1. **Civilnopravdni zakoni** (IV. zv. Pravnikove zbirke) z obširnimi slovenskim in hrvaškim stvarnim kazalom, obsegajoči XVII. in 909 str. 1906. V platno vez. knjiga K 8.—
2. **Odvetniška tarifa**, določila o rabi hrvaškega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine, s stvarnim kazalom (20 tabel). 1906. Broširano . . . 1-80
3. **Zakoni o javnih knjigah, zemljiških itd.** (V. zv. Pravnikove zbirke) z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvaškem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošenj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 str. Mehko vez. . . 5-60
popolno v platno vezana „ 6.—
4. **Vzgledi predlogov, sklepov in vpisov** za zemljiško knjigo; dotična kolkovina in vpisnina. Ponatisk iz knjige, navedene pod točko 3. Broš. . . 1.—
5. **Kolkovina in vpisnina** pri zemljiški knjigi. Tabela na močnem papirju, obesek za na steno „—60

Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“:

- Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo**, s pojasnili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vez. . . K —40
- Zvezek II. in III. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev**. 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Meh. v. „ —80
- Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zložbi zemljišč**. 1908. Mehko vezano „ 2.—
- Pripravlja se: Zvezek XI. in XII. **Predpisi o poljski okvari**. 1908. Mehko vezano „—80

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštnemu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priračunijo le resnični poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin. poštnine v gotovini ali poštnih znamkah.

Društvo „Pravnik“ je izdalo tudi še:

Kazenski zakon (I. zvezek zbirke), uredil dr. Jakob Kavčič. Cena vezani knjigi 6 K.

Kazenskopravdni red (II. zv. zbirke). Uredil dr. Jak. Kavčič. Cena vez. knjigi 5 K 60 h.

Izvršilni red (III. zv. zbirke). Uredil Iv. Kavčič. Cena vez. knjigi 7 K.

Te tri knjige se dobivajo pri L. Schwentnerju v Ljubljani.